

Høring forvaltningsordninger - Post 2 Grunnstøtte særforbund og Post 3 Barn, ungdom og bredde

Det vises til sak 15.1 Prinsipper for utarbeidelse av nye forvaltningsordninger, som ble behandlet på [Idrettstinget 2023](#). Det ble vedtatt at følgende overordnede prinsipper skal ligge til grunn for forvaltningsordningene til særforbund og videre arbeid for å oppnå ønsket fremtidsbilde knyttet til organisering og samarbeid blant særforbundene:

Norsk idrett skal ha robuste* særforbund

- *Robust – definisjon: Robuste særforbund kan ivareta kjerneoppgaver og utvikling, imøtekomme samfunnsoppdraget, ha gode systemer og er organisert på en måte som gjør at de har riktig kompetanse og nok kapasitet til å håndtere krav og forventninger fra organisasjonen og omverden.

Nye fremtidige idretter skal ivaretas gjennom en prosess for utvikling for å bli et robust særforbund eller ved opptak i eksisterende særforbund.

Forvaltningsordningene skal støtte opp om norsk idretts behov i fremtiden.

Forvaltningsordningene skal innrettes på en måte som gjør det gunstig for særidretter å organiseres i robuste enheter. En mulig innretning er en trappetrinnsmodell opp til et nivå der særforbund ansees som robuste.

Behov for nye terskelverdier for opptak av særforbund og mulige konsekvenser for særforbund som faller under terskelverdiene, skal utredes frem mot idrettstinget i 2025

Norsk idrett skal ha en egen lovnorm for fleridrettsforbund.

Denne høringen omhandler fire av de vedtatte prinsippene.

Det vil være egne prosesser som behandler prinsippene om «Behov for nye terskelverdier for opptak av særforbund og mulige konsekvenser for særforbund som faller under terskelverdiene, skal utredes frem mot idrettstinget i 2025» og «Norsk idrett skal ha egen lovnorm for fleridrettsforbund (med den presisering og konkretisering som ble foreslått og vedtatt på Idrettstinget)». Det er blitt gjennomført et innspillmøte, og en workshop er planlagt for arbeidet med å utarbeide lovnorm for fleridrettsforbund.

1. Formål med høringen

I høringen vil det presenteres ulike forslag til modeller for forvaltningsordningene for post 2 og 3, som støtter opp om de vedtatte prinsippene på ulike måter og med ulike innfallsvinkler.

Det finnes mange måter å utforme forvaltningsordningene på. Bare det å justere på enkelte variabler eller å endre vektingen mellom kategoriene i dagens modeller, kan gi store endringer i fordelingen. Man kan fjerne eksisterende fordelingsnøkler og legge til nye, og for hver modell må det vurderes hvor stor del av tildelingen som skal være aktivitetsbasert, enhetsbasert og kvalitetsbasert og hvilken innfallsvinkel man skal ha til hva som er formålet med støtten over postene. Man må ta stilling til forhold som om mindre særforbund skal gjøres mer robuste slik de er organisert i dag, eller om dette skal gjøres ved å gi insentiver til sammenslåing, og hvor mye man kan forenkle før det går på bekostning av treffsikkerhet. Jo mer tilpasning som må til, jo mer komplekse blir forvaltningsordningene og jo mindre forutsigbar blir tildelingen.

En god modell skal gjøre idretten i stand til å oppnå våre felles mål i Idretten vil! og ivareta de vedtatte prinsippene på en best mulig måte. Det er likevel mange forskjellige måter

forvaltningsordningene kan innrettes på, som støtter opp om dette. En god modell skal samtidig være enkel, forståelig og forutsigbar, noe som i seg selv kan gå på bekostning av treffsikkerhet eller måloppnåelse i noen tilfeller.

Denne høringen har ikke som mål å utarbeide og forslå en perfekt fordelingsmodell som ikke vil ha enkelte negative konsekvenser for noen særforbund. Høringen viser noen ulike modeller som ivaretar utvalgte hensyn. Arbeidet med modellutformingene har vært konsentrert rundt prinsippene om forenkling og økt forutsigbarhet, og robuste særforbund. I tillegg belyses andre varianter av solidaritetsmodeller enn dagens.

Målet er å invitere særforbundene til å komme med sine innspill om styrker og svakheter i ulike tilnærminger, noe som vil legge et grunnlag for å utforme én konkret modell til innretning på forvaltningsordningene på henholdsvis Post 2 og Post 3.

Det finnes ingen fasit på hva som er riktig modell som best mulig støtter opp om de vedtatte prinsippene. Modellene i høringen legger vekt på å vise noen ulike veier man kan gå. Basert på høringssvarene vil man utarbeide et forslag til forvaltningsordninger på Post 2 og Post 3.

Forslag til modeller for Post 2 og Post 3 er presentert sammen, fordi det er en sammenheng mellom den foreslåtte innretningen og endringsforslagene på Post 2 og Post 3.

Det NIF ønsker tilbakemelding på i denne høringen er:

- Innspill til de ulike foreslåtte modellene og styrker og svakheter ved disse.

Gi gjerne også tilbakemelding på om særforbundet er enig i premissene, hva særforbundet mener om forslagene som er uavhengig av modellene, og om særforbundet har forslag til endring av kriterier eller vektingen mellom disse i forslagene til modeller. Særforbund bestemmer selv formatet for det skriftlige innspillet.

Det vil avholdes et informasjonsmøte 10. oktober. I dette møtet vil de ulike modellene gjennomgås. Forvaltningsansvarlig i NIF er også tilgjengelig for å kunne svare på eventuelle spørsmål i høringsperioden.

Høringssvar sendes på epost til nifhoringer@idrettsforbundet.no med kopi til

katrine.netland@idrettsforbundet.no

Fristen for å sende inn innspill er 3. november

Vedlegg til høringen:

Vedlegg 1: Beskrivelse av dagens ordning – Post 2

Vedlegg 2: Beskrivelse av dagens ordning – Post 3

Vedlegg 3: Beskrivelse av modellene – med utregninger for Post 2 og Post 3

Vedlegg 4: Excel-oversikt med utregninger pr særforbund for de ulike modellene

2. Prosess for å vedta nye forvaltningsmodeller

Proessen etter at prinsippene ble vedtatt på Idrettstinget i juni har vært som følger:

1. Identifisere mulige modeller og velge ut de mest relevante modellene

Arbeidet med å identifisere og velge ut de mest relevante modellene, er blitt foretatt av NIFs administrasjon. Ingen særforbund har vært involvert i prosessen med å identifisere og velge ut de mest relevante modellene. Dette for å sikre at alle involveres på samme grunnlag. Prinsippene som er vedtatt er svært overordnede, og mulighetsrommet for modeller som ivaretar prinsippene på ulike måter, er svært stort. Administrasjonen har derfor lagt vekt på å få frem utvalgte modeller som forsøksvis ivaretar prinsippene på ulike måter. Hva som oppleves som en rettferdig fordeling, vil variere mellom ulike særforbund. Styrker og svakheter ved de ulike modellene synliggjøres for hver enkelt modell som presenteres i dette høringsnotatet. NIF har fått bistand fra Oslo Economics i arbeidet med å identifisere ulike modeller og å beregne de økonomiske virkningene for særforbund ved de ulike modellene.

- Høring i organisasjonen** vil gjennomføres i oktober. **Svarfrist er 3. november.** Det vil gjennomføres et informasjonsmøte 10. oktober, som det er sendt ut innkalling til. Her vil høringsforslaget gjennomgås.
- Utarbeide forslag til modell** – basert på høringsssvarene, vil administrasjonen komme med en anbefaling til idrettsstyret med et forslag til nye forvaltningsordninger for Post 2 og Post 3. Dette forslaget vil bli presentert for særforbundene.
- Vedta forvaltningsordninger** - forvaltningsordningene behandles på styremøte i november. Forvaltningsordningene vil ha effekt fra og med tildelingen for 2024. Dersom de nye forvaltningsordningene medfører større endringer i tildelingen for særforbund, vil det **utarbeides en overgangsordning**. Dette for å sikre forutsigbarhet for særforbundene.

3. Vurderinger av dagens forvaltningsmodell

Dagens fordelingsmodeller (post 2 og 3) kan oppleves som lite transparente og vanskelige å forstå. Det er en rekke ulike kategorier som fordeles etter ulike, og til dels komplekse fordelingsnøkler. Dagens modell medfører risiko for feil i beregninger og datagrunnlag fordi den er så kompleks. Det benyttes ulike mekanismer for å ivareta samme formål, for eksempel er det ulike måter å ivareta solidaritetsprinsippet på. Sammenhengen mellom målene som ønskes oppnådd, og den konkrete utformingen av fordelingsnøklerne kan være vanskelig å se.

Se vedlegg 1 og 2 for nærmere beskrivelse av dagens forvaltningsmodell for Post 2 og 3.

3.1 Post 2

Post 2 er grunnstøtte for særforbund, og skal sette forbundene i stand til å løse sine pålagte oppgaver på en hensiktsmessig måte. I tildelingsbrevet fra KUD står det at grunnstøtten på Post 2 skal gjøre særforbundene i stand til å ivareta sine medlemmer og bidra til å sikre mangfold i aktivitetstilbudet. Det legges ikke føringer på hvordan tilskuddet på Post 2 brukes, foruten at en andel skal gå til paraiddrett. Det er opp til særforbundene selv hvordan disse midlene best kan benyttes for at særforbundene skal nå sine mål.

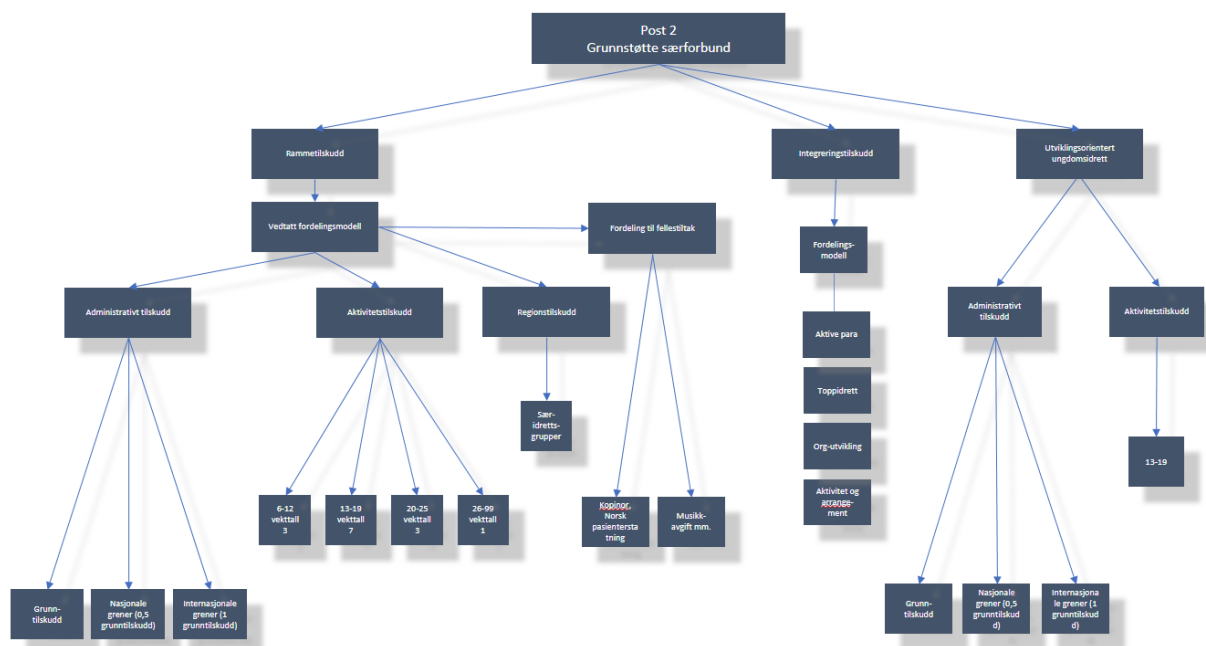
Dagens administrasjonstilskudd er komplekst. Selv om det er satt et minimumskrav for grunntilskudd (1500 aktive og 20 grupper) får særforbund likevel et forholdsmessig avkortet tilskudd dersom de går under disse grensene, men dersom en nasjonal eller internasjonal gren faller under 1500 aktive, vil hele grentilskuddet bortfalle. Dette gjør ordningen lite forutsigbar for særforbund med grener som har aktivitetstall rundt denne grensen.

Aktivitetstilskuddene fordeles etter en såkalt «solidarisk modell», der verdien av hver ekstra aktiv synker etter hvert som det samlede antall aktive øker. Dette løses ved at man benytter en kvadratrotsmodell. Behandlingen av grener bidrar til å gjøre det krevende å beregne aktivitetstilskuddet. Internasjonale grener behandles isolert i beregningen av tilskuddet. Dette er viktig på grunn av solidaritetsmodellen, der tilskuddet per medlem er størst for de små forbundene/særidrettene. Nasjonale grener behandles likevel samlet.

Regiontilskuddet er knyttet til antall særidderslag, og ikke geografisk spredning, slik navnet kan indikere. Solidaritetsprinsippet er utformet på en annen måte for regiontilskuddet enn for aktivitetstilskuddet. Mens det benyttes kvadratrotsmodell for aktivitetstilskuddet, benyttes en øvre grense for regiontilskuddet. Slik denne grensen er satt er det bare tre forbund som får lavere tilskudd enn den reelle størrelsen skulle tilsa. Mange store forbund får dermed full uttelling for hver eneste klubb, noe som gjør at solidaritetsmodellen ikke er gitt spesielt stor vekt.

Fordelingsnøkkelen for integreringstilskuddet er kompleks. Tilskuddet er basert på av objektive faktorer som antall aktive para-utøvere og antall toppidretsutøvere, samt vurderinger av en rekke ulike forhold og en skjønnsmessig utjevningsspost. Modellen skiller seg ut ved å benytte aktivitetstall for siste tre år i stedet for bare ett år. Det har også vært praktisert en 90%-regel, som gjør at særforbund ikke får mindre enn 90% av tildelingen for foregående år.

Utviklingsorientert ungdomsidrett har en kompleks fordeling, med samme fordelingsnøkkel som det administrative tilskuddet (grunntilskudd, grentilskudd og aktivitetstilskudd), men uten at de første 1500 aktive teller med siden disse er dekket av administrasjonstilskuddet.

Figur 3.1 - Fordeling Post 2 – dagens modell

3.2 Post 3

Tilskuddet på post 3 skal sikre at en andel av spillemidlene går direkte til aktivitetstiltak for barn, ungdom og breddeidrett slik at flere rekrutteres til aktivitet i idrettsbevegelsen. Målene er å:

- Bidra til et godt tilbud til barn (6-12 år) i den frivillige, medlemsbaserte idretten.
- Bidra til et godt tilbud for ungdom (13-19 år) i den frivillige, medlemsbaserte idretten.
- Bidra til gode rammebetingelser for de lokale idrettslagene.

Tilskuddet skal styrke aktiviteten og kompetansen i lagene, bidra til økt rekruttering og jevnere kjønnsfordeling og bidra til bedre inkludering av underrepresenterte grupper. Særforbundene utformer egne mål og tiltak innenfor rammene av de overordnende målene for tilskuddet.

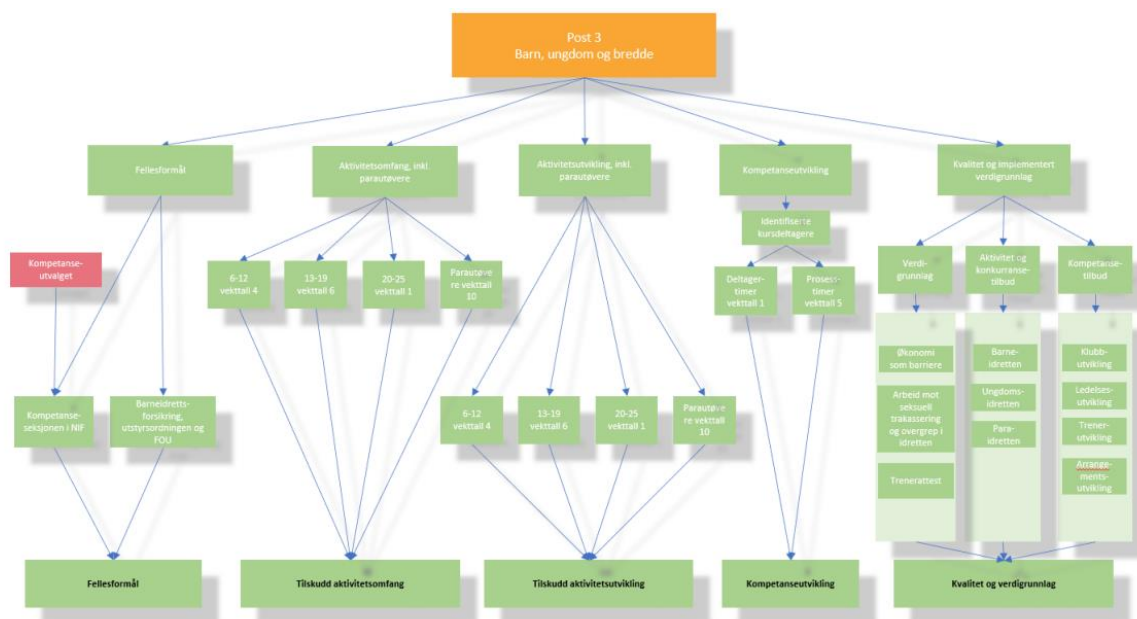
Fordelingen på post 3 følger også en rekke kategorier. Formålet med kategorien «Aktivitetsomfang» er å understøtte et kontinuerlig utviklingsarbeid rettet mot målgruppene når det gjelder omfanget av tilrettelagt aktivitet i regi av idrettslagene.

Barn og ungdom er ordningens primære målgrupper, og midlene skal fordeles til særforbundene med utgangspunkt i antall aktive medlemmer som driver regelmessig trening, konkurranse eller mosjonsaktivitet i regi av et idrettslag. Det er et sentralt mål for ungdomsidretten å redusere frafallet, og derfor er unge voksne (20-25 år) tatt med som indikator på særforbundenes evne til å beholde og ny-rekruttere utøvere gjennom hele ungdomsalderen (13—19 år).

Aktivitetsutvikling belønner forbund som har fått nye aktive, noe som bidrar til å oppfylle målet om å rekruttere flere barn ungdom og parautøvere til aktivitet i idrettsbevegelsen. Tilskuddet baserer seg på endring i antall aktive medlemmer som driver regelmessig trening, konkurranse eller mosjonsaktivitet i regi av et idrettslag. Bare positiv utvikling blir tatt med i beregningen.

Kategorien «Kurs og kompetanse» fordeles på deltakertimer og prosesstimer, som vektes henholdsvis 1 og 5. Det anvendes ikke noe solidaritetsprinsipp. Deltakertimer regnes ut ved å gange antall gjennomførte timer med antall kursdeltakere for hvert enkelt kurs.

Kategorien «Verdigrunnlag og implementert kvalitet» er en kvalitativt bedømt komponent, der særforbundene oppnår en score på en rekke ulike vurderingskriterier. Formålet er å evaluere og honorere særforbundene opp mot formell og reell oppfølging av sentrale prinsipper i den norske idrettsmodellen. Det synes rimelig at deler av tilskuddet tildeles ved hjelp av denne typen kvalitative mekanismer, fordi det er svært krevende å basere seg kun på kvantifiserbare størrelser i en matematisk modell, uten at det går på bekostning av treffsikkerhet og rettferdighet i modellen. Verdigrunnlag og kvalitet gir samme maksimale tilskudd for samtlige særforbund, uavhengig av antall grener.

Figur 3.2 - Fordeling Post 3 – dagens modell

4. Forslag til modeller for forvaltningsordningene

I prosessen med å velge ut relevante modeller, har fokus vært på å få frem bredde i modellene, herunder hvordan ulike forståelser av veien fram mot mer robuste forbund kan lede fram til veldig ulike fordelingsmodeller. Det viser også at tilsynelatende små endringer kan utgjøre store forskjeller.

Forordningsmodellene skal understøtte en rekke ulike mål. Ett av disse målene er målet om robuste særforbund, som skal kunne ivareta sine kjerneoppgaver og skape utvikling. Samtidig skal modellen legge til rette for en dynamisk utvikling, der nye idretter får muligheten til å vokse frem enten som egne forbund eller som del av eksisterende forbund. Forvaltningsordningene skal støtte opp om norsk idretts behov i fremtiden. Det skal også være økonomisk gunstig for særidretter å organisere seg i robuste enheter. Når det er mange ulike mål, kan det oppstå målkonflikter. Et solidaritetsprinsipp vil f.eks. bety at store forbund ikke får full uttelling for sin størrelse. Det kan gi incentiv til å dele seg for de store forbundene. Det kan også gjøre at det er lønnsomt for fleridrettsforbund å dele seg i mindre særforbund. Incentiver for å organisere seg i et fleridrettsforbund gjennom forvaltningsordningen, kan bidra til å skape robuste særforbund. Det samme kan det å styrke særforbund ved å øke administrasjonstilskuddet eller ved at forvaltningsordningene gir liten uttelling for forbund som har få aktive, som dermed gis insentiver til å enten øke antall aktive eller samarbeide eller slå seg sammen med andre særforbund. Det vil alltid være slike målkonflikter, og det er mange ulike måter forvaltningsordningene innrettes på for å oppfylle disse målene, avhengig av hvordan man definerer dem.

4.1 Forutsetninger og premisser

Vektingen av de ulike aldersgruppene har ikke vært fokus i denne høringen. Det ble nylig gjennomført en grundig gjennomgang som resulterte i en endring av vektingen, slik den foreligger i dagens modeller.

Det er ikke foreslått endringer når det gjelder størrelsen på integreringstilskuddet på Post 2 i dette høringsnotatet. I tildelingsbrev fra KUD for 2023 fremgår det at satsningen på paraidrett skal videreføres på minimum samme nivå som foregående år.

Modellene er ikke ment til å være «fasiter» som det skal stemmes over, men modellene illustrerer ulike veier man kan gå for å oppfylle de vedtatte prinsippene og formålet med midlene. Modellene viser fordeling på både Post 2 og Post 3, fordi modellene sees i sammenheng med de ulike retningene man kan gå, for å ivareta de overordnede prinsippene.

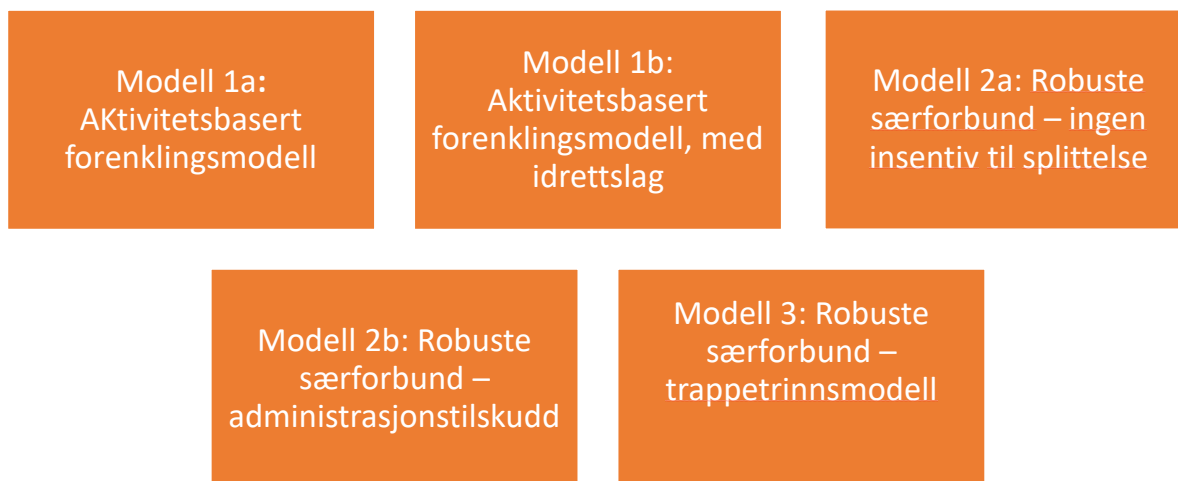
For Bedriftsidrettsforbundet har man beregnet antallet aktive i aldersgruppen 26+ Bedriftsidrettsforbundet måtte ha hatt for å få den samme uttellingen for aktivitetstilskuddet Post 2 som de hadde i 2023, og lagt dette aktivitetstallet til grunn for beregningene. Ved utforming av de endelige forvaltningsordningene, vil man, i dialog med Bedriftsidrettsforbundet, finne en løsning for hvordan det vil være mest hensiktsmessig å beregne tildelingen til forbundet i modellene.

90%-regelen på Post 3 var i utgangspunktet ment som en overgangsordning, men er blitt en langvarig ordning. Denne vil ikke videreføres i de nye forvaltningsordningene.

I fremstillingen av ulike modeller i kapittel 5, samt i vedlegg 3, vises det utregninger over hva det enkelte særforbund hadde fått i tilskudd i 2023 på henholdsvis Post 2 og 3 dersom de foreslåtte modellene hadde vært gjeldende for 2023. 90%-reglene på Post 3 er ikke hensyntatt, det vil si at det ikke er endringen mot det særforbundene faktisk fikk utbetalt i 2023, men det de skulle hatt utbetalt før beregningen av 90%-reglen.

Det vil utarbeides overgangsordninger for å sikre særforbundene forutsigbarhet i tildelingen dersom det blir vedtatt nye forvaltningsordninger som gir store utslag i forhold til dagens ordninger. Disse vil ikke bli permanente, men sikre forutsigbarhet for særforbundene i en overgangsperiode.

Følgende modeller vil presenteres i dette høringsnotatet:

Figur 4.1 – Oversikt over modeller

4.2 Generelle endringsforslag – uavhengig av modell

Det foreslås noen endringer som er modelluavhengige. Dette er forslag til endringer som kan implementeres uavhengig av hvilken modell man velger.

4.2.1 Sette av en egen strukturpott – Post 2

Forslaget innebærer at det hvert år settes av en egen strukturpott som skal støtte nye idretter, forbund som slår seg sammen og/eller forbund som akkurat har falt under minstegrenser og trenger et krafttak for å snu trenden. Dette vil være en tidsbegrenset støtte, for eksempel 3 år, som kan tildeles etter søknad. Midlene til en slik strukturpott vil måtte trekkes ut fra rammen på Post 2 før resten av midlene fordeles. Dette vil bety mindre til fordeling basert på kriteriene i modellen fordi beløpet som trekkes ut før fordeling øker, men den vil også kunne bidra til å ivareta de vedtatte prinsippene samtidig som selve modellen for fordeling kan være mindre kompleks og mer forutsigbar. Formålet er dermed å ivareta insentiver til hensiktsmessig organisasjonsutvikling uavhengig av modellens fordeling for øvrig. En strukturpott vil kunne bygge opp under prinsippet om robuste særforbund, utvikling av nye idretter til å bli robuste særforbund eller finne sin plass innen eksisterende særforbund, samt at forvaltningsordningene innrettes på en måte som gjør det gunstig for særidretter å organiseres i robuste særforbund, ved at de kan få støtte i en overgangsperiode for å utvikle aktivitet eller ved sammenslåing. Det vil måtte utarbeides et tydelig formål og kriterier for en slik strukturpott, for å sikre at fordelingen blir forutsigbar og transparent, og ikke for byråkratisk.

Innretningen på en strukturpott vil avhenge av hvordan selve fordelingsmodellen er utformet, og hva som skal tas hensyn til som en konsekvens av denne fordelingen. Der er derfor ikke utarbeidet forslag til kriterier eller en tydelig profil for denne strukturpotten.

4.2.2 Integreringstilskudd – Post 2

Fordelingen av integreringstilskudd vil gjennomgås og forenkles fra dagens modell. Dette arbeidet avhenger blant annet av pågående prosesser når det gjelder registrering av parautøvere. Det legges derfor til grunn at fordelingen av integreringstilskudd for 2024 vil være basert på dagens modell, og at man på sikt vil vurdere kriteriene for fordeling av integreringstilskudd. Det foreslås at dette kriteriet endrer navn til «Paraidrettstilskudd».

4.2.3 Kvalitet og implementert verdigrunnlag – Post 3

Dagens "Kvalitet og verdigrunnlag (kategori 4)" foreslås endres til "Kvalitet- og verdiarbeid". Særforbund får en vurdering basert på tre hovedkriterier:

- 1) Barneidrett 6-12 år
- 2) Ungdomsidrett 13-19 år
- 3) Paraidrett for alle aldre for 4 målgrupper.

Det foreslås en score fra 0-3, der 3 er best. Rapporteringen for særforbund vil forenkles ved at enkelte kriterier/områder er basert på data som allerede er rapportert inn (eks. prosentandel som har godkjent Trenerattest). Noen kriterier vil fortsatt være en skjønnsmessig vurdering, basert skriftlig rapportering og møter med særforbund.

Tildelingen for 2024 når det gjelder «Kvalitet og verdigrunnlag» (kategori 4) vil være basert på den scoren særforbund får for de 10 kriteriene som er allerede er fastsatt og som særforbund skal rapportere på for arbeid gjennomført i 2023. Det vil derfor ikke være endringer i kriteriene som ligger til grunn for tildelingen for 2024.

4.2.4 Basere aktivitetstilskudd på snittet av de siste 3 år – Post 2 og Post 3

For å hindre at kortsiktige endringer i aktivitetstall får for store utslag på tilskuddet, kan det benyttes

gjennomsnitt av siste tre år for alle aktivitetsdata. Dette vil gi økt mulighet for forbund i en negativ trend til å arbeide for å snu denne trenden, men det vil samtidig gjøre det vanskeligere å møte økt oppgavemengde for et forbund i sterke vekst. Treårig snitt synes å være hovedregel i fordelingsmodellen i svensk idrett.

4.3 Premiss for alle modellene - forenkling og økt forutsigbarhet

For alle modellene som presenteres videre i høringsnotatet, legges følgende premiss til grunn:

- Potten til fordelingen til utviklingsorientert ungdomsidrett på Post 2 utgår, og fordeles mellom administrasjonstilskudd og aktivitetstilskudd på Post 2. Vektingen for aldersgruppen 13-19 år økes fra 7 til 8 på aktivitetstilskudd.
- Aktivitetsutvikling fjernes som kriterium på Post 3

Bakgrunnen for forslaget er ønsket om å forenkle forvaltningsordningene. Utviklingsorientert ungdomsidrett og aktivitetsutvikling er kriterier som fra et forvaltningsmessig ståsted bidrar til å komplisere modellen unødige. Man kan også få relativt vilkårlige utslag på aktivitetsutvikling, som ikke gir forutsigbarhet for særforbundene.

Å fjerne utviklingsorientert ungdomsidrett er et grep for forenkling av Post 2. Det synes unødvendig å ha en egen nøkkel for fordeling, når mye av den samme fordelingen kan oppnås gjennom å dele potten mellom administrasjonstilskudd og aktivitetstilskudd, og øke vekten for 13-19-åringer i aktivitetstilskuddet. Det er heller ingen øremerking som tilsier at en andel av midlene på Post 2 må benyttes særskilt til utviklingsorientert ungdomsidrett. Ved å endre vektingen i fordelingen av aktivitetstilskuddet på Post 2, vil denne målgruppen vektes høyere, noe som i stor grad kompenserer for bortfallet av en egen utregning.

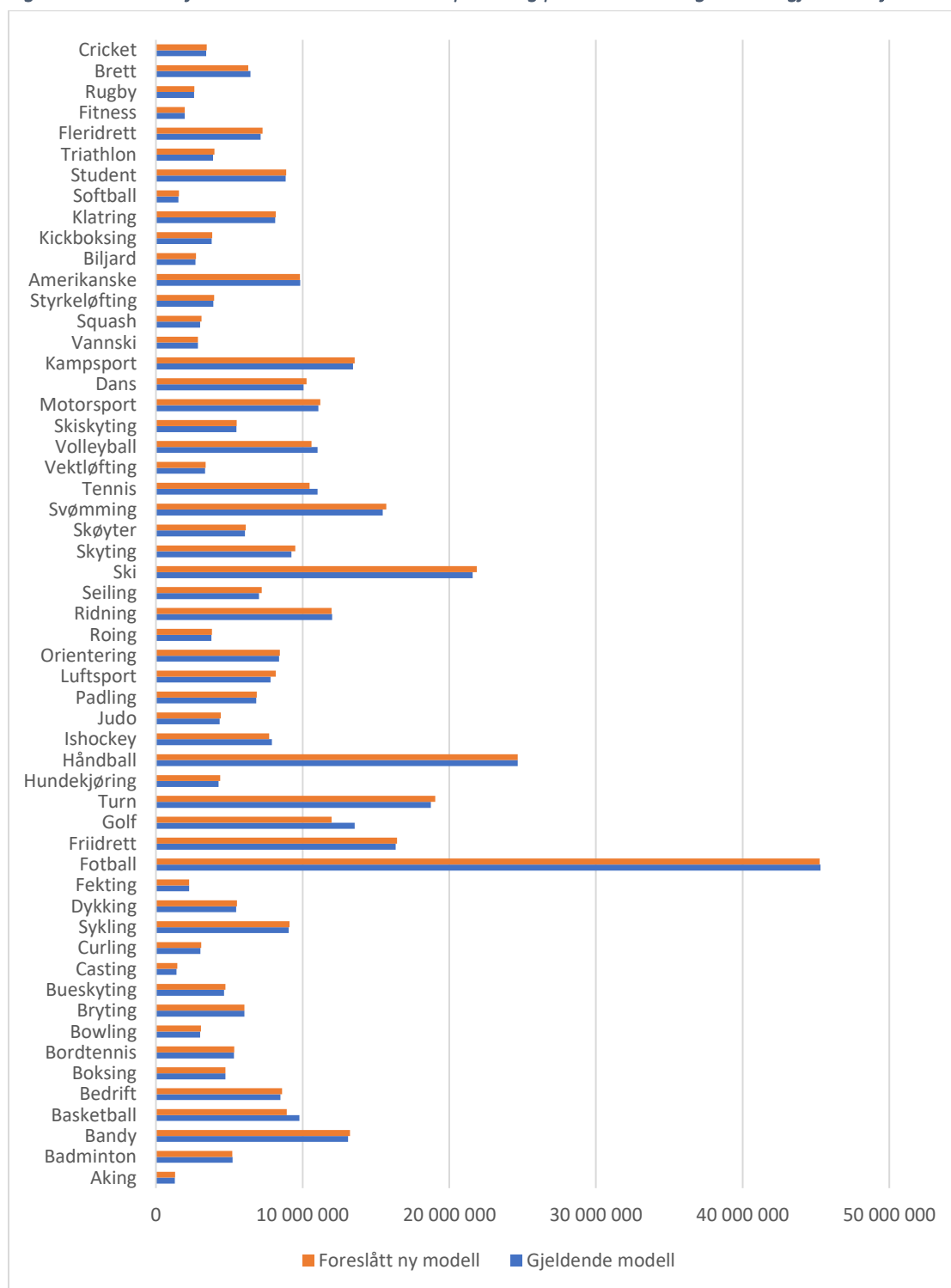
Å fjerne aktivitetsutvikling på Post 3 anbefales på et prinsipielt grunnlag, fordi fordelingsnøkkelen gir svært lite forutsigbarhet, og fordi aktivitetsutvikling uansett belønnes gjennom aktivitetsomfang på post 3.

Det å vokse med én ny aktiv kan gi svært god uttelling enkelte år, når det er liten vekst totalt i idretten, men liten uttelling i et annet år der mange særforbund vokser. Satt på spissen kan et særforbund som vokser med én ny aktiv motta hele potten som er satt av til aktivitetsutvikling, dersom ingen andre særforbund har hatt en økning i antall aktive.

Særforbundene som hadde vekst i aktivitetstallene som ligger til grunn for 2023-tildelingen, vil få en nedgang sammenlignet med tildelingen for 2023 når man tar bort aktivitetsutvikling. Dette vil ikke nødvendigvis være representativt for utslagene for fremtidige år og vil kunne gjelde andre helt andre særforbund dersom man hadde sett på fordelingen for andre år enn 2023.

Innføring av disse endringene vil medføre små endringer fra dagens modell når det gjelder uttelling for særforbundene, men vil bidra til å forenkle forvaltningsordningene og gjøre fordelingen mer forutsigbar. I gjennomsnitt endres forbundenes tilskudd med i underkant av 2 prosent, tilsvarende 140 000 kroner. 12 forbund får redusert tilskudd, 43 forbund økt tilskudd.

Figur 4.2 – Premiss for videre modeller - tilskudd post 2 og post 3 sammenlignet med gjeldende fordelingsmodell.

5. Forslag til modeller

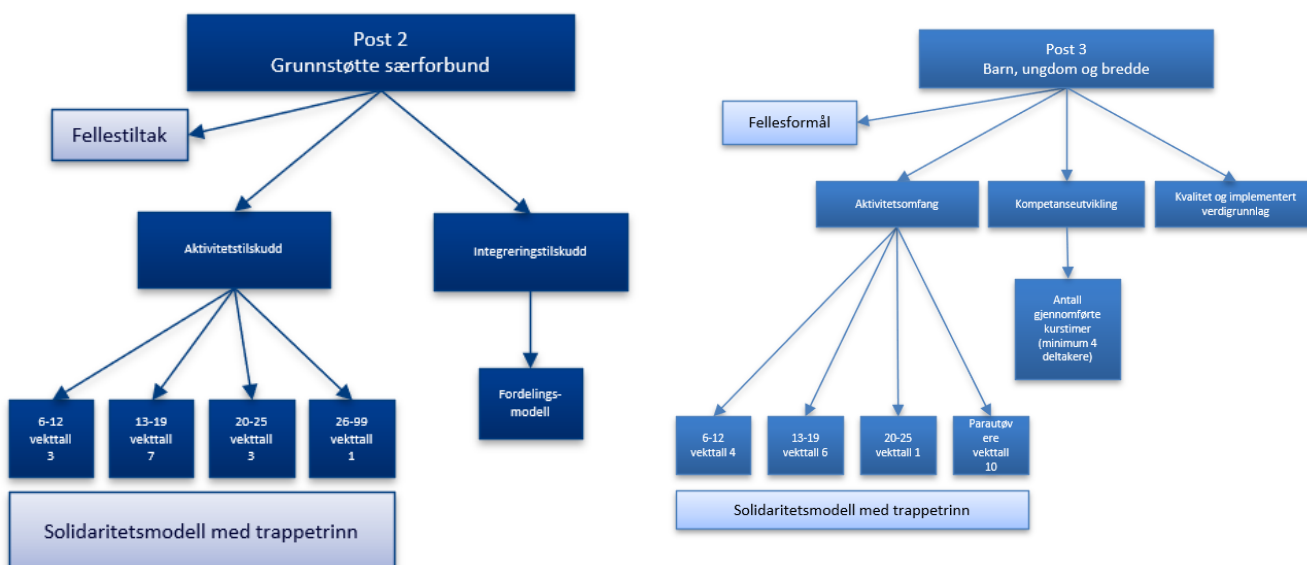
I det følgende redegjøres det for relevante modeller som er utarbeidet. Modellene beskrives kort, virkninger belyses og de økonomiske endringene for forbundene samlet for post 2 og 3 vises. Modellene er nærmere beskrevet i vedlegg 3. I vedlegget vises også de økonomiske konsekvensene av modellene fordelt på Post 2 og Post 3 for hvert særforbund, dersom modellen hadde vært gjeldende for fordelingen i 2023, uten å hensynta 90%-reglen på post 3.

5.1 Modell 1a: Aktivitetsbasert forenklingsmodell

Målet med denne modellen er å skape en enkel og forutsigbar modell med hovedfokus på aktivitet. Idrettsorganisasjonen eksisterer for å legge til rette for aktiv idrett. Det er aktiviteten som skapes i idrettslagene som er grunnlaget for all organisering utover lagene, og ved siden av egen tilrettelegging av landslagsvirksomhet, er det forbundenes evne til å bidra til positiv idrettsutvikling i idrettslagene som er deres primære rolle.

Den foreslåtte modellen legger stor vekt på aktivitet i form av antall aktive og antall gjennomførte kurstimer, men har også mer kvalitative elementer gjennom kategoriene «integreringstilskudd» og «kvalitet og implementert verdigrunnlag».

Figur 5.1: Modell 1a – Overordnet fordeling på Post 2 og Post 3

Modellen er langt mindre kompleks enn dagens modell, og dermed mer transparent. Den vil kunne gi økt forutsigbarhet, spesielt for særforbund med grener eller særidretter som ligger nær terskelverdier for grantstilskudd. Det vil også være lettere å estimere neste års tildeling på et tidligere tidspunkt, fordi det er færre kriterier som ligger til grunn for tildeling.

Modellen vil kunne ivareta nye fremtidige idretter ved at støtten til særforbund økes i takt med antall nye aktive. Særforbund vil ha incentiver til å ta opp nye idretter i sine forbund, fordi flere aktive vil gi høyere uttelling på Post 2.

Modellen tar ikke hensyn til om særforbundet har flere grener eller særidretter. Modellen forholder seg nøytralt til særforbundenes organisering og det er ingen separat beregning for særidretter i aktivitetstallene.

En modell som legger større vekt på antall aktive vil være en ulempe for små særforbund. Å fjerne administrasjonstilskudd vil isolert sett gå ut over små forbund og forbund med mange nasjonale og internasjonale grener. Dette kan i noen grad kompenseres med en solidaritetsmodell som begrenser uttellingene de store forbundene får for aktivitet. Fjerning av regiontilskudd vil isolert sett gå utover særforbund med mange idrettslag. I denne modellen får man uttelling for å være et særforbund som har mange aktive.

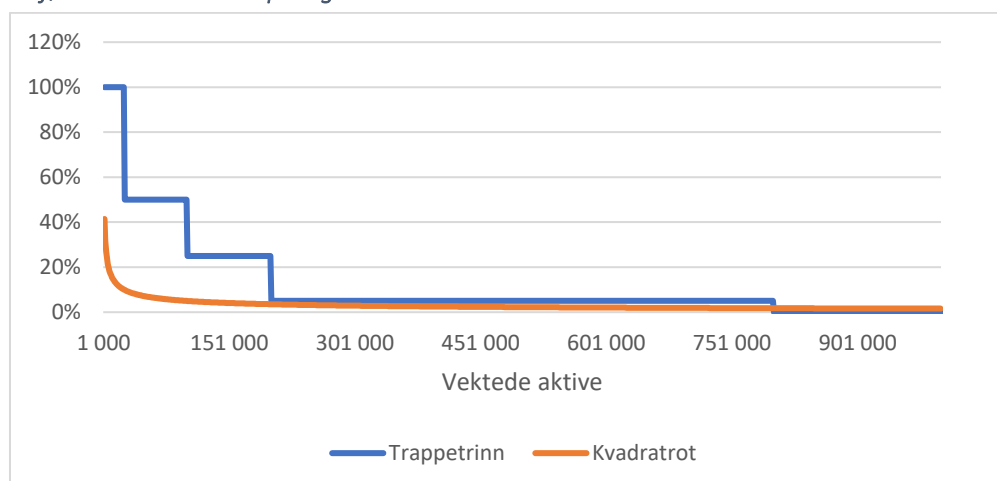
Det foreslås en fordeling på Post 3 der 60% går til aktivitetsomfang, 20% til kompetanse og 20% til verdigrunnlag og kvalitet.

Kategorien «Kompetanseutvikling» på Post 3 er endret fra å ta hensyn til deltakertimer og prosesstimer, til kun antall gjennomførte kurstimer. Det er satt et minimumskrav om fire deltakere per kurs. Dette for å unngå at det premieres å gjennomføre mange kurs med veldig få deltakere. Denne minimumsgrensen ligger også til grunn for beregning av VO-midler. Endring av beregningsgrunnlag for kompetansetilskudd fra antall deltagertimer til antall kurstimer vil i mindre grad premiere særforbund som har mange deltagere per kurs. Endringen gir en liten forenkling i forhold til dagens modell, ved at man ikke skiller mellom kurs og prosesstimer i utregningen, det som gir uttelling er antall gjennomførte kurstimer.

Selve solidaritetsprinsippet er videreført på både Post 2 og Post 3, men modellen innebærer endringer i beregninger av solidaritetsmodellen. En trappetrinnsmodell foreslås. Denne vil være mer forståelig enn dagens modell, og den gir bedre muligheter for å endre på trappetrinnene ved behov, slik at forvaltningsordningene kan være mer dynamiske dersom det er behov for endringer for å støtte opp om norsk idretts behov i fremtiden.

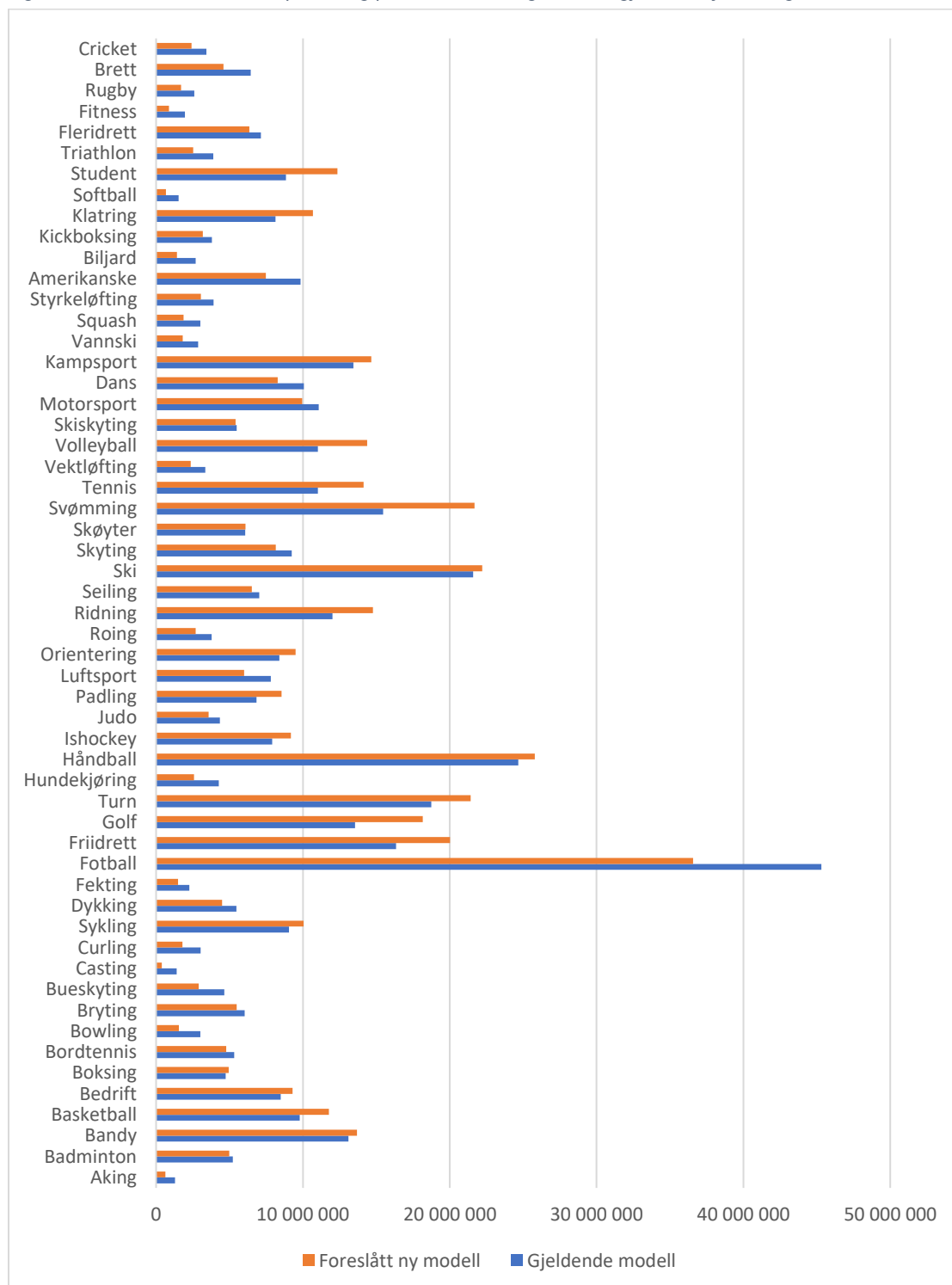
Endringer av solidaritetsmodell for aktivitetstilskuddet vil kunne få ulike konsekvenser, avhengig av hvordan trappetrinnene og vektene fastsettes. I modellen er det benyttet en trappetrinnsmodell som gir virkning som vist i figur 5-2, som sammenlignes med virkningen for dagens kvadratrotsmodell. Som det fremgår vil trappetrinnsmodellen gi en mindre reduksjon i virkning ved økende aktivitetstall frem til 800 000 vektete aktivitetspoeng (antall aktive i hver av aldersgruppene multiplisert med vektingen for aldersgruppen), og for aktivitet utover dette vil kvadratrotsmodellen gi en større virkning. Trappetrinnsmodellen gjør at det i enkelte tilfeller kan være økonomisk gunstig for særforbund å splitte seg opp eller at det kan være økonomisk ugunstig å slå seg sammen. Det gjør også at man ikke får uttelling for aktive når man har mer enn 800 000 vektete aktivitetspoeng, slik den foreligger i dette forslaget.

Figur 5.2: Virkning av solidaritetsmodell – virkning på tilskudd av siste 1000 aktivitetspoeng som andel av virkning av første 1000 aktivitetspoeng

I Modell 1a er den gjennomsnittlige endringen 1,6 millioner kroner, tilsvarende 25 prosent. 34 særforbund får lavere tilskudd enn i dagens modell, 21 særforbund får høyere. Figuren viser fordelingen samlet for Post 2 og Post 3.

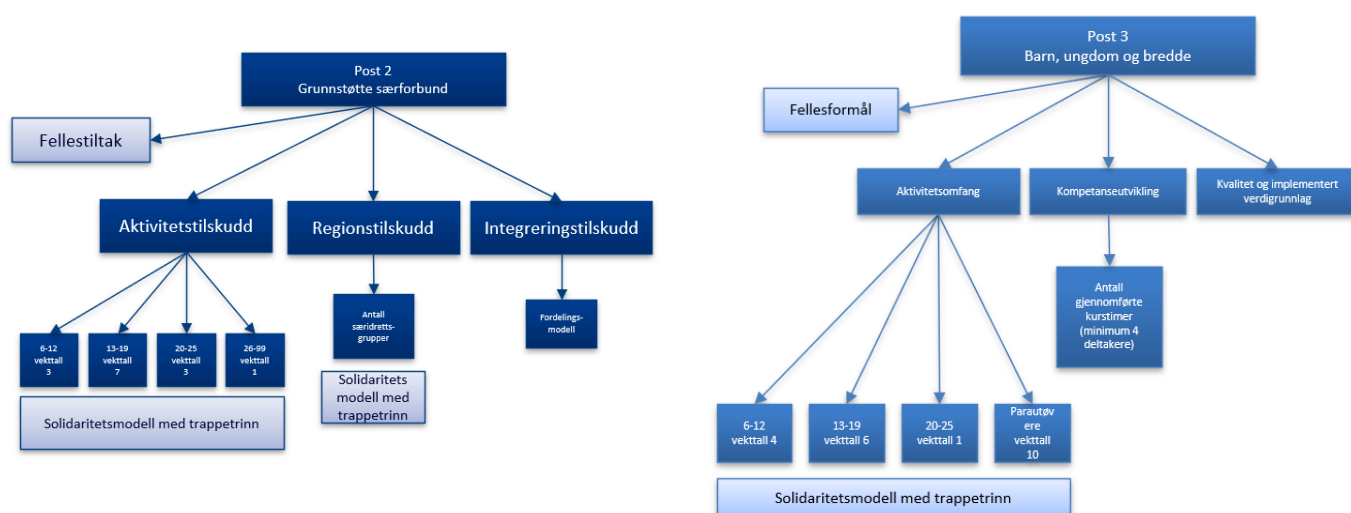
Figur 5.3: Modell 1a - tilskudd post 2 og post 3 sammenlignet med gjeldende fordelingsmodell.

5.2 Modell 1b: Aktivitetsbasert forenklingsmodell med idrettslag

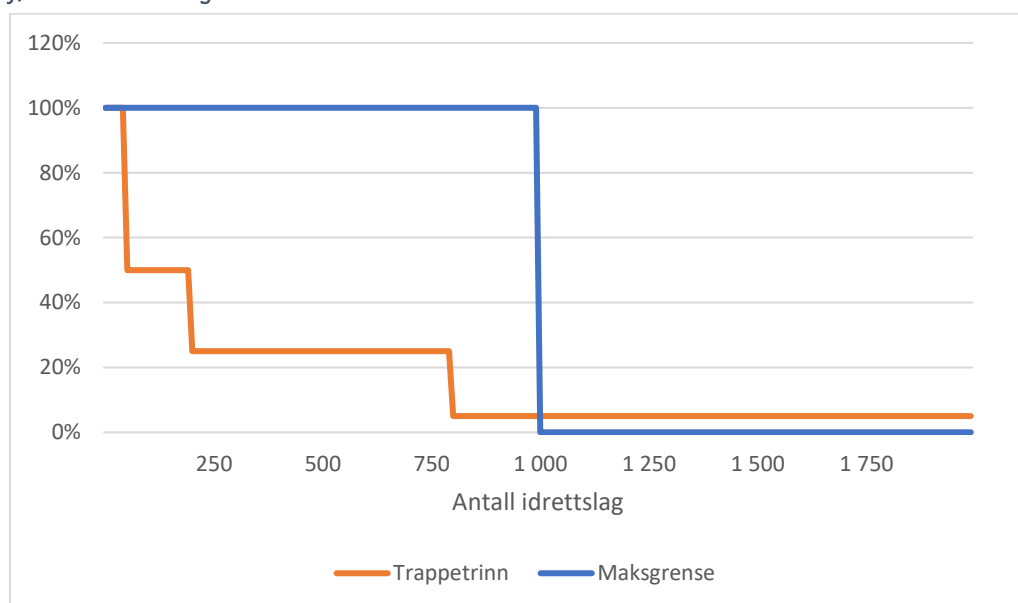
Denne modellen er en noe mer kompleks variant av Modell 1a, ved at antall idrettslag også inngår i beregningsgrunnlaget på Post 2, i tillegg til antall aktive. Idrettslaget er kjernen i den organiserte idretten. Gode idrettslag er avgjørende for å lykkes med å rekruttere og beholde flere medlemmer, og for å skape miljøer som med fellesskap møter den enkeltes ambisjonsnivå, slik at også de som ønsker å bli gode, får mulighet til det. I idretten vil fremgå det at vi skal ha demokratiske og medlemsstyrte idrettslag over hele landet. Overliggende organisasjonsledd skal ha sin berettigelse i å legge til rette for idrettslagene og skal arbeide for en forenkling av idrettslagenes hverdag.

Figur 5.4: Modell 1b – Overordnet fordeling på Post 2 og Post 3

Modellen skiller seg fra 1a, ved at særforbund med mange idrettslag vil komme gunstigere ut. Dette kan i noen grad motvirkes ved å innføre en solidaritetsmodell for regionstilskuddet, i stedet for dagens modell, der man får lik uttelling opp til 1000 idrettslag. Virkningen av den foreslåtte solidaritetsmodellen vises i figuren under.

Figur 5.5: Virkning av solidaritetsmodell – virkning på tilskudd av siste 10 idrettslag som andel av virkning av første 10 idrettslag

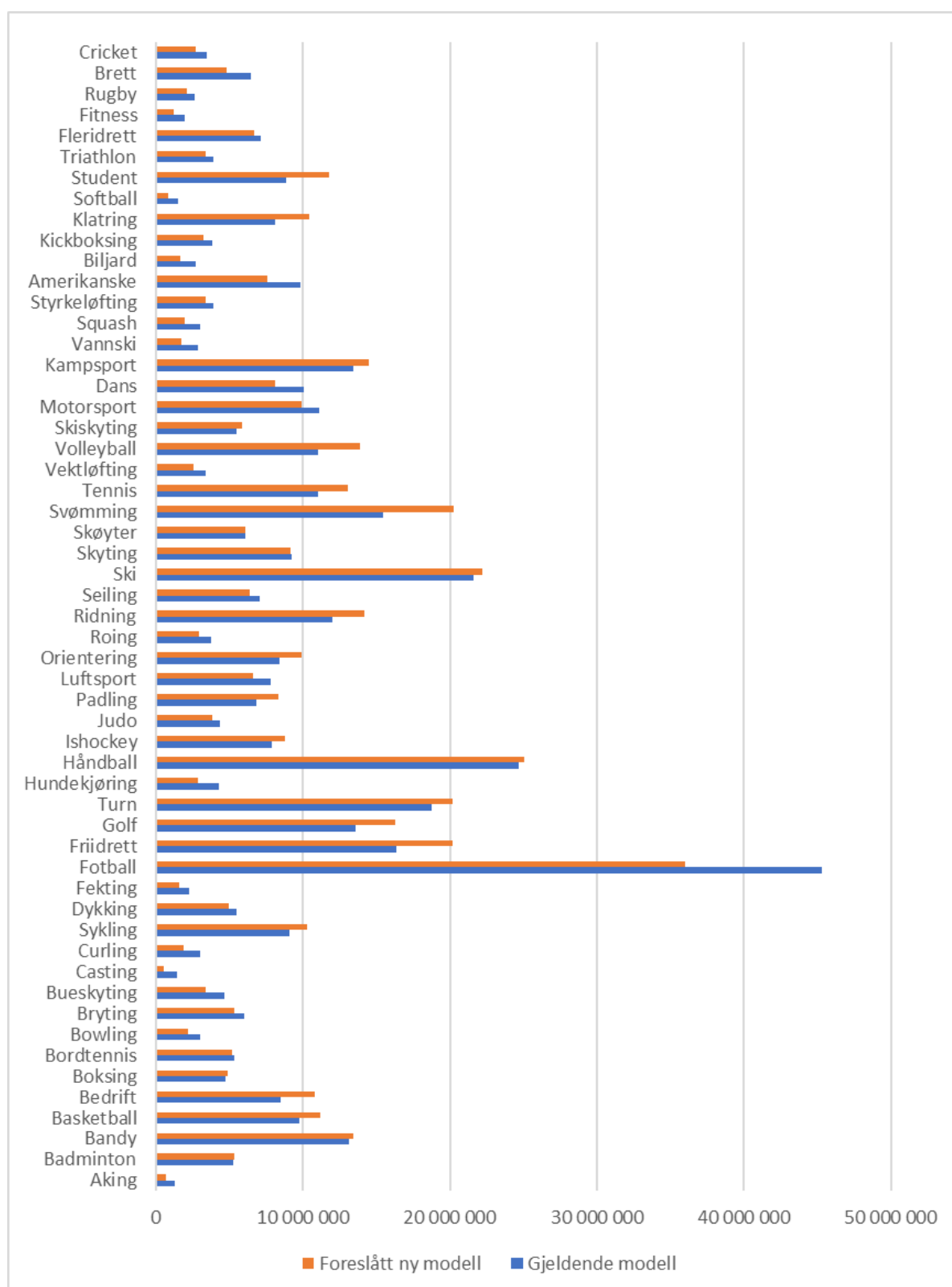

I modellen får man større uttelling per lag for de 50 første lagene, og så reduseres dette som vist ved de ulike trappetrinnene som er vist på modellen.

Ellers er konsekvensene av de øvrige virkningene slik som beskrevet for modell 1a. Post 3 er som foreslått i modell 1a.

I Modell 1b er den gjennomsnittlige endringen 1,3 millioner kroner, tilsvarende 20 prosent. 33 særforbund får lavere tilskudd enn i dagens modell, 22 særforbund får høyere. Figuren viser fordelingen samlet for Post 2 og Post 3.

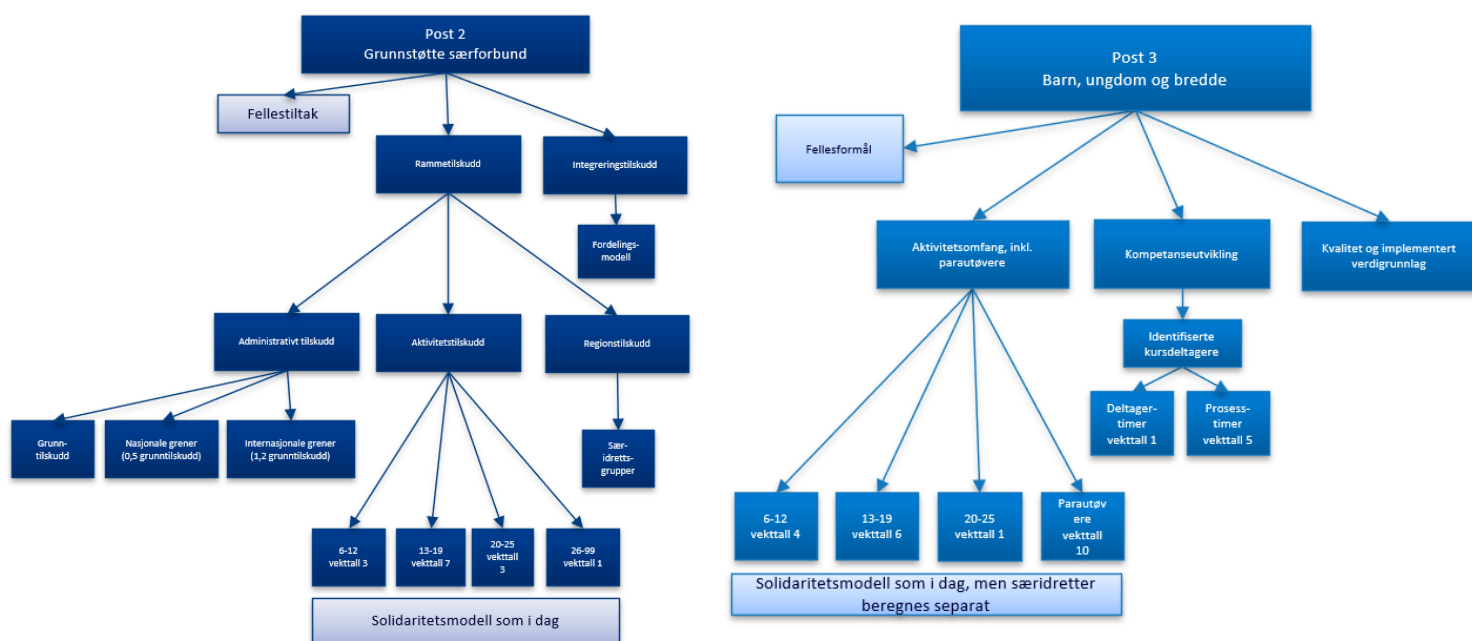
Figur 5.6: Modell 1b - tilskudd post 2 og post 3 sammenlignet med gjeldende fordelingsmodell

5.3 Modell 2a: Robuste særforbund – ikke incentiv til splittelse

Modell 2a fokuserer på at det skal være gunstig for særidretter å organisere seg i robuste enheter. Robuste særforbund skal ha tilstrekkelig ressurser for å kunne ivareta sine kjerneoppgaver og utvikling, imøtekomme samfunnsoppdraget, ha gode systemer og være organisert på en måte som gjør at man har riktig kompetanse og nok kapasitet til å håndtere krav og forventninger fra organisasjonen og omverdenen.

Figur 5.7: Modell 2a – Overordnet fordeling på Post 2 og Post 3

I denne modellen vil det være gunstig for særidretter å organiseres i robuste enheter. Det er lagt vekt på at særforbund ikke skal oppleve at det medfører en økning i tilskudd å splitte seg opp i mindre enheter, og motsatt, at forbund som vurderer å slå seg sammen med andre forbund, ikke skal oppleve at det medfører reduserte tilskudd.

Dette er primært aktuelt dersom det handler om fleridrettsforbund og særidretter. Det er mindre sannsynlig at en nasjonal gren i et forbund kan bryte ut i et eget særforbund, og det er få aktuelle situasjoner der en sammenslåing av to forbund ville medført en nasjonal, og ikke en internasjonal gren i det nye forbundet. Modellen som er foreslått, fokuserer derfor på tilskuddets innretning mot internasjonale grener.

I dagens modell er det til dels tatt høyde for dette ved at internasjonale grener gir fullt administrasjonstilskudd, og at internasjonale grener gir særskilt opptjening av aktivitetstilskudd. I dagens modell gir ikke internasjonale grener utslag på aktivitetsomfang på Post 3, og heller ikke integreringstilskuddet på Post 2 eller kvalitet og verdigrunnlag på Post 3 tar hensyn til at forbund har flere særidretter. Dermed vil to særforbund i dag kunne oppleve at tilskuddet reduseres dersom de slår seg sammen.

Modell 2a legger til rette for at små forbund kan slå seg sammen i større, sterkere forbund, uten at tilskuddet reduseres. Vektingen av internasjonalt grenstilskudd på Post 2 endres i denne modellen fra 1 til 1,2. Dette medfører at dersom et fleridrettsforbund har flere særidretter, vil man for hver særidrett få et grenstilskudd som er noe høyere enn administrasjonstilskuddet. For Post 3 vil

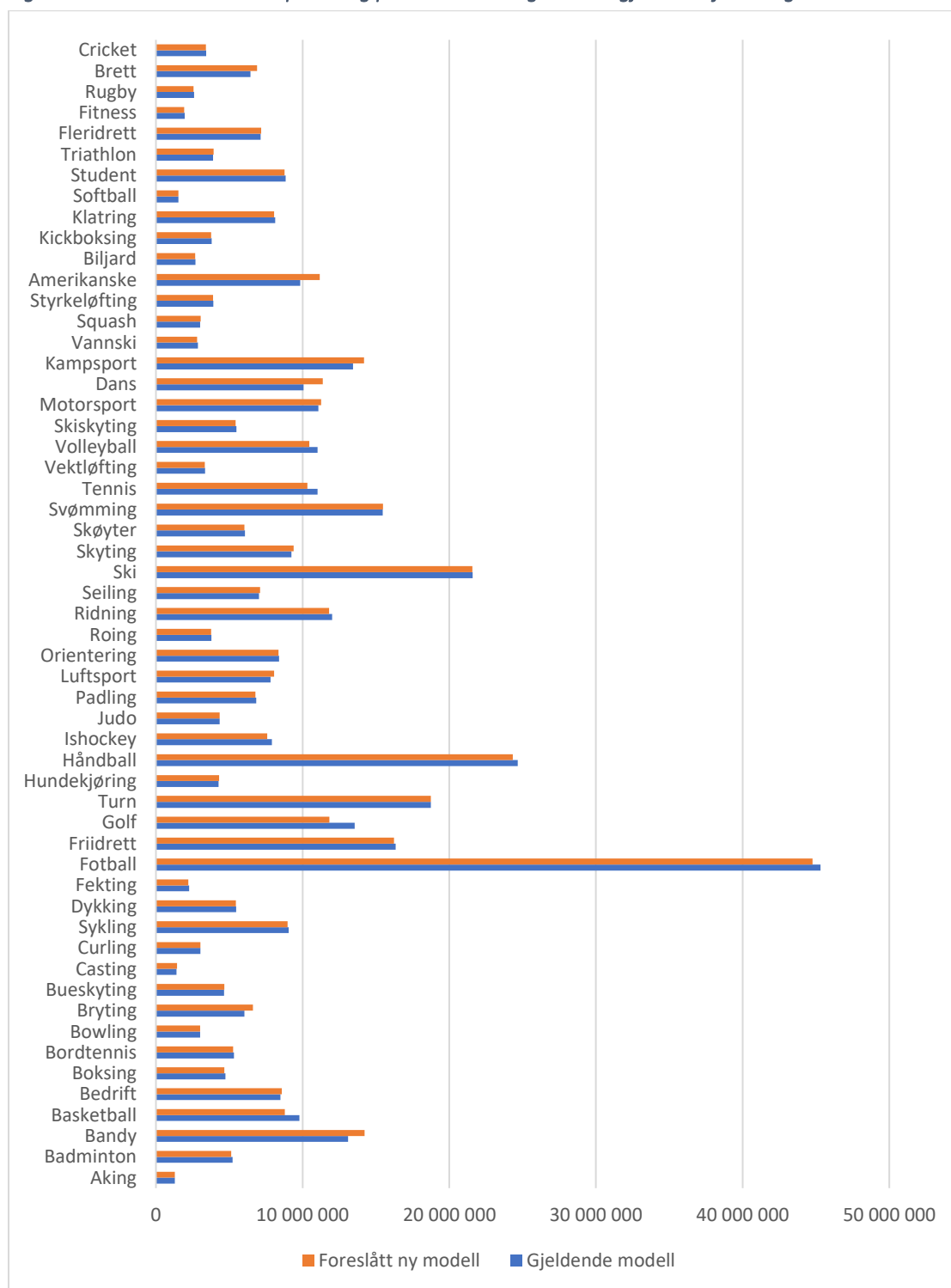
aktivitetstallene for særiddrettene som oppfyller kravene for å være et eget særforbund, beregnes for seg, noe som fører til at særiddretter får høyere uttelling for hver aktiv som følge av solidaritetsmodellen.

Integreringstilskuddet på Post 2 og kategorien kvalitet og verdigrunnlag på Post 3 vil fortsatt vurderes for særforbundet samlet i denne foreslåtte modellen.

Modellen vil i praksis være en videreføring av dagens forvaltningsordninger, med en noe høyere vektning av særiddretter. Den vil ikke kompensere fleridrettsforbund fullt ut i alle kategoriene. Den vil heller ikke ha elementer av forenkling eller økt forutsigbarhet, utover endringene som ligger som premiss for alle modellene.

I Modell 2a er den gjennomsnittlige endringen 0,25 millioner kroner, tilsvarende 3 prosent. 33 særforbund får lavere tilskudd enn i dagens modell, 22 særforbund får høyere. Figuren viser fordelingen samlet for Post 2 og Post 3.

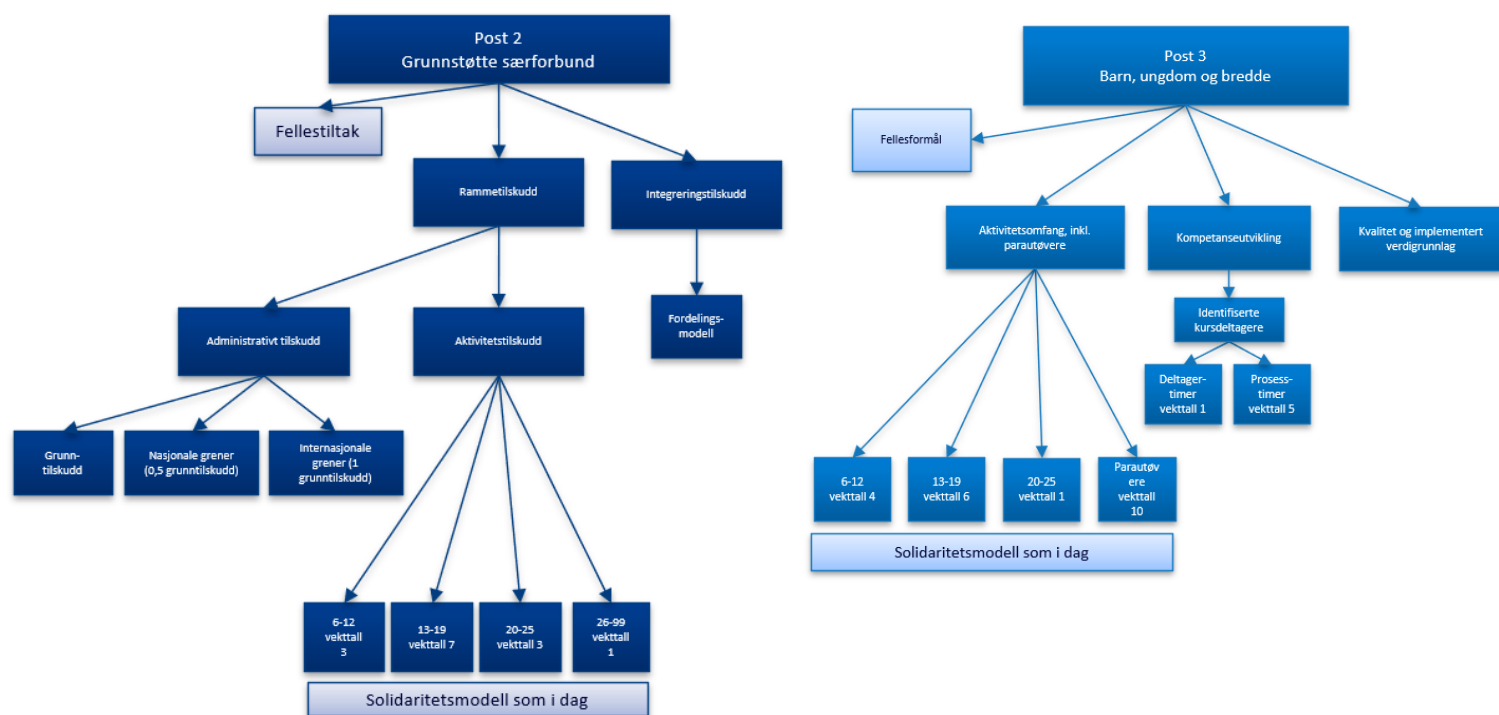
Figur 5.8: Modell 2a - tilskudd post 2 og post 3 sammenlignet med gjeldende fordelingsmodell.

5.4 Modell 2b: Robuste særforbund – økt administrasjonstilskudd

Modell 2b fokuserer også på at robuste særforbund skal ha tilstrekkelige ressurser for å kunne ivareta sine kjerneoppgaver og utvikling, imøtekomme samfunnsoppdraget, ha gode systemer og være organisert på en måte som gjør at man har riktig kompetanse og nok kapasitet til å håndtere krav og forventninger fra organisasjonen og omverdenen.

Figur 5.9: Modell 2b – Overordnet fordeling på Post 2 og Post 3

Måten å oppnå dette på er likevel vesentlig annerledes i denne modellen sammenlignet med Modell 2a, der målet er å hindre oppsplitting som følge av innretning av forvaltningsordningene, samt å gi insentiver til fleridrettsforbund med flere særidretter. Målet med 2b er derimot å skape mer robuste forbund innenfor dagens struktur.

I modell 2b foreslås det å øke administrasjonstilskuddet. Dette økes ved at regiontilskuddet utgår. I tillegg blir hele potten til «Utviklingsorientert ungdomsidrett» lagt til administrasjonstilskuddet. Ingen fordelingsnøkler endres, kun størrelsen på de ulike pottene.

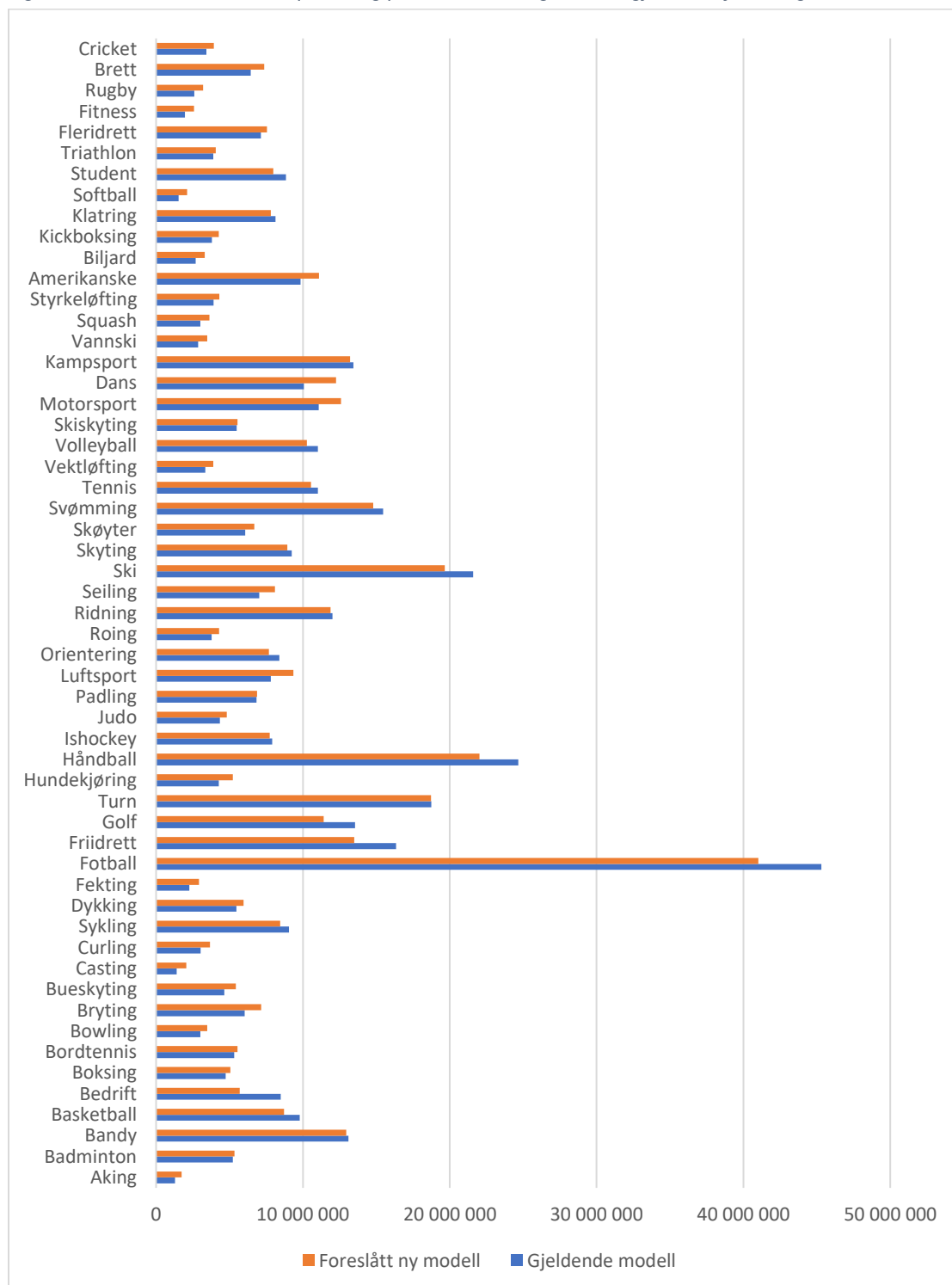
Særforbund med mange idrettslag vil isolert sett komme dårligere ut ved at regiontilskudd fjernes. Ved å styrke administrasjonstilskuddet, vil grunntilskuddet og grentilskuddene bli høyere. Dette vil være gunstig for særforbund med mange grener, men også mindre særforbund med bare én gren og få idrettslag vil komme godt ut, som en følge av grunntilskuddet øker på bekostning av regiontilskuddet.

Modellen støtter opp om robuste særforbund ved å styrke økonomien i de minste forbundene. Den vil også kunne ivareta nye fremtidige idretter, ved at de raskere kan bli et sterkt særforbund dersom de blir tatt opp og raskt får et administrasjonstilskudd av en viss størrelse.

Modellen er i utgangspunktet ikke veldig ulik dagens modell i kompleksitet, men er noe enklere enn dagens modell ved at regiontilskuddet utgår.

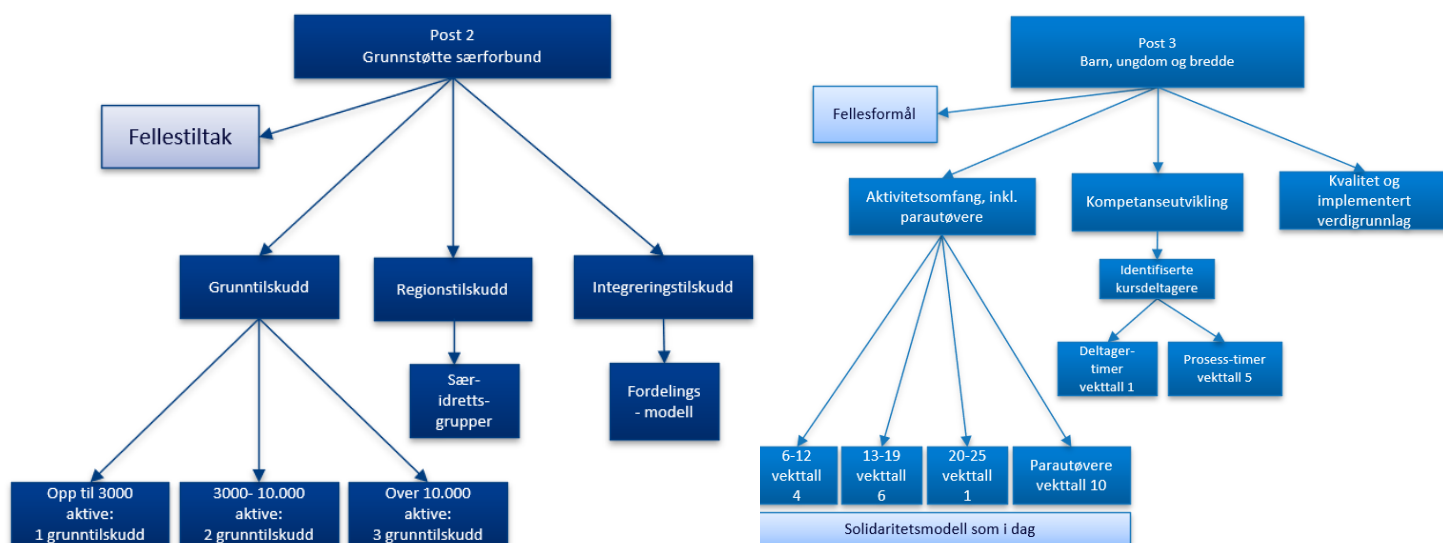
I Modell 2b er den gjennomsnittlige endringen 0,85 millioner kroner, tilsvarende 14 prosent. 20 særforbund får lavere tilskudd enn i dagens modell, 33 særforbund får høyere. Figuren viser fordelingen samlet for Post 2 og Post 3.

Figur 5.10: Modell 2b - tilskudd post 2 og post 3 sammenlignet med gjeldende fordelingsmodell

5.5 Modell 3 – Robuste særforbund - trappetrinnsmodell

Figur 5.11: Modell 3 – Overordnet fordeling på Post 2 og Post 3

Modell 3 fokuserer på å forsterke særforbund innen eksisterende strukturer, ved å fordele administrasjonstilskuddet med en trappetrinnsmodell. Forbund med inntil 3 000 aktive mottar ett grunnbeløp, forbund med mellom 3 000 og 10 000 aktive mottar to grunnbeløp og forbund med mer enn 10 000 aktive mottar tre grunnbeløp. I tillegg er 25% av fordelingen basert på antall idrettslag.

Denne modellen er enkel og forutsigbar. Den vektlegger å stimulere for robuste særforbund ved å styrke grunnfinansieringen. Modellen har kun søkelys på å styrke enheter. Aktivitetstall gir dermed kun utslag opp til et visst nivå. Særforbund som har mer enn 10 000 aktive, vil i denne modellen ikke få ytterligere uttelling på Post 2 for å øke sine aktivitetstall.

Modellen hensyntar ikke særforbundenes organisering og hvorvidt et forbund har flere særidretter eller grener. Fordelingskriteriene er helt uavhengige av særforbundenes organisering og internasjonale tilknytning.

Ulempene med en slik modell, er at det vil være mer gunstig for større særforbund å splitte seg opp i mindre forbund, spesielt dersom enkelte av særidrettene har lave aktivitetstall. En slik modell kan også stimulere til at særforbund med flere grener vil ønske å splitte seg opp, gitt at den internasjonale organiseringen muliggjør dette. Dersom mange særforbund vil ønske å splitte seg opp med en slik modell, vil etter hvert størrelsen på grunntilskuddene reduseres.

Nye idretter vil fort kunne sikre stor grad av grunnfinansiering så snart de blir tatt opp som et særforbund. Det kan likevel bli krevende for nye idretter å finne sin plass i et eksisterende særforbund, spesielt dersom dette særforbundet allerede har over 10 000 aktive.

Absolutte grenser vil også føre til mindre forutsigbarhet for særforbund med aktivitetstall som er rundt disse grensene og som fra ett år til annet kan havne under eller over. For særforbund som er langt unna disse grensene, vil modellen gi stor forutsigbarhet.

Det er i dag ingen nedre grense for når særforbund mottar støtte. I en slik modell vil et særforbund med kun 1 aktiv i prinsippet kunne få et helt grunntilskudd. Arbeidet frem mot Idrettstinget 2025 når

det gjelder konsekvenser for særforbund som er under terskelverdiene, vil kunne få konsekvenser for de foreslåtte modellene.

Det kan diskuteres om denne modellen tar hensyn til mål i Idretten vil! på en tilstrekkelig måte ved at den i liten grad bidrar til fokus på aktivitetsutvikling.

I Modell 3 er den gjennomsnittlige endringen 1,3 millioner kroner, tilsvarende 20 prosent. 19 særforbund får lavere tilskudd enn i dagens modell, 34 særforbund får høyere. Figuren viser fordelingen samlet for Post 2 og Post 3.

Figur 5.12: Modell 3 - tilskudd post 2 og post 3 sammenlignet med gjeldende fordelingsmodell.

